

משולחן שלמה

מתוך שלל אוצרות תורתו
ושיעוריו של מרן גאון ישראל
גליון עשיר תוכן
לשולחן השבת

רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת נח תשפ"ז 300

ניתן להאזין לשיעורים של הגאון הינוקא,
וכן עדכונים על הנעשה בבית מדרשו,

ב"קו הינוקא" 03.550.2228

ליקוטים על פרשת השבוע
משולחן תורתו של רבינו שליט"א

פזינים על הפרשה

וזה אשר תעשה אתה שלש מאות אמה ארך התבה חמשים אמה רחבה
ושלשים אמה קומתה... תחתים שנים ושלשים תעשה (ו, טו-טז).

מדוע פירטה התורה מידות התיבה

ביאר הכלי יקר (ו, טו) שמפני שני דברים הודיעה התורה מידות התיבה, האחד, בכדי להודיענו מגודל הנס שהיה בה שהחזיק המועט את המרובה, שהרי היו שם בריות גדולות כפילים וראמים, ולא היה במידת התיבה די מספיק עבורם. והשנית, בכדי להודיענו טעם עונש המבול, שהיה עבור שחטאו בזנות, כמו שאמר רבי יוחנן במסכת סנהדרין (בדף קח ע"א), ובזה קלקלו בשם י"ה המתווך בקדושתו בין האיש לאשה, וכאשר נתקלקל הקדושה ביניהם סר מהם אחיזת השם י"ה ונשארים בהם האותיות א"ש א"ש, ובזה באה הכליה חלילה, כענין שנאמר באיוב (לא, יב) "כי אש היא עד אבדון תאכל". ועל זה מורה מה שבכל ענין התיבה ומידותיה מצינו כמה פעמים את המספר חמש עשרה (כמנין י"ה), שבתגבורת המים נאמר (ו, טז) "חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים", והם היו כך "חמישים ומאת יום" (ז, כד), שהם חמש עשרה עשירות, וכן היתה אורכה שלוש מאות אמה על רוחב חמישים, ועולה החשבון שהיו חמש עשרה אלפים אמה על אמה, והם כנגד החמש עשרה אמה שגברו המים על ההרים, ויחד עם מידת קומתה עולה החשבון שהיתה מאה וחמישים אלפים פעמים אמה על אמה, שהרי היתה קומתה שלוש אמה, והיו בה שלוש מאות, תחתים שנים ושלשים, הרי שקומת כל מדור עשרה אמות, ויחד עם חשבון השטח, חמש עשרה אלפים אמה על אמה כאמור, נמצא שהם מאה וחמישים אלפים אמה על אמה לכל מדור ומדור, וזהו כנגד תגבורת המים מאה וחמישים יום, שהם חמש עשרה עשירות.

מה שייכת תיבת נח לענין הסוכה

ובזוהר פנחס (דף רנ ע"א, בדעי' מהימנא) אמר רשב"י שתיבת נח היא כעין מצות הסוכה, שכשם שהסוכה מגינה על ישראל מכל המקטרגים, כנאמר בה בישעיהו (ו, ד) "וסוכה תהיה לצל יומם מחורב", כן היתה מטרת תיבת נח להגן עליהם מכל המשחיתים, וזהו מצד מדרגת הבינה הפורשת כנפיה על ישראל כאם המגינה על בניה, וכנגד זה נתקן נוסח הברכה 'הפורס סוכת שלום עלינו'. וביאר המגלה עמוקות (פ' נח) שהוא כענין תיבת 'סוכה' העולה כמנין שם הוי"ה אדנ"י יחדיו, ונרמז בזה ענין השכינה המגנת על ישראל בענין הסוכה ותיבת נח, שכאשר נכה (בכפיל אות כנגד אות) את שם אדנ"י על שם הוי"ה, יחד עם מהות התיבה עצמה, יעלה לנו כמנין שכינה, שכאשר נכה את האות י' של הוי"ה על האות א' של אדנ"י, הרי עשר, וכאשר נכה את האות ה' הראשונה של הוי"ה על האות ד' של אדנ"י, הרי עשרים, וכאשר נכה את האות ו' של הוי"ה,

על האות נ' של אדנ"י הרי שלוש מאות, וכאשר נכה את, ויחדיו הם שלוש מאות ושמונים, ועם מהות התיבה עצמה הדומה לאכסדרה, וכנגד העולם הזה שמצד האות ה' שבשם י"ה, כמו שדרש רבי יהודה בר אילעאי במסכת מנחות (בדף כט ע"ב), הרי הם יחדיו שלוש מאות ושמונים וחמש, כמנין 'שכינה'.

כיצד מרמזים מידות התיבה ליוה"כ הוי"ה אדנ"י

ובזה ביארו העבודת ישראל (פ' נח) והבני יששכר (מאמרי תשרי ה, דרוש ב) והמלבי"ם (ו, טו) שבמידות התיבה רמז הקב"ה לנח שהוא יפרוש על העולם 'סוכת שלום' על ידי התיבה, שיתייחדו השמות הוי"ה אדנ"י באופן שהשם הוי"ה יסך על השם אדנ"י, שהוא משמעות הכאת (הכפלת) אותיות השם הוי"ה על השם אדנ"י כאמור, העולים יחדיו כמנין 'שלום' (עם ארבעת האותיות), כמובא בספר קרניים (מאמר ב), וכן רמז רשב"י בזוהר נח (בדף סז ע"א) ובתיקוני הזוהר (בתיקון ו, דף כב ע"א), שהם שלוש מאות ושמונים צינורות השפע הנשפעים לעולם, כמו שכתב מהר"ש אסטרופולי בספר קרניים (שם) בפירוש דן דין (אות ב), ובזה נרמזו מידות התיבה, שהכאת ה' של הוי"ה על הא' של אדנ"י העולה עשר, עם הכאת ה' הראשונה של הוי"ה עם ה' של אדנ"י העולה עשרים, הרי הם יחדיו כנגד מידת קומת התיבה שלוש אמה, והכאת ה' של הוי"ה על האות נ' של אדנ"י הוא כנגד מידת אורך התיבה שלוש מאות אמה, והכאת ה' האחרונה של הוי"ה על האות י' של אדנ"י הוא כנגד מידת רוחב התיבה חמישים אמה, ויחדיו הם כנגד 'סוכת שלום' שפרש הקב"ה על העולם על ידי התיבה. והיינו שכנגד מה שקלקלו דור המבול בחטאם בכל צינורות השפע, כנגד זה צוה הקב"ה לנח לבנות התיבה במידותיה כדי להשיב ולתקן שלוש מאות ושמונים צינורות השפע, ולהמשיך הברכה והשלום לעולם.

כיצד היתה התיבה כנגד שישים רבוא נשמות ישראל

ובספר תורת יוסף על המסורה (פ' נח) כתב עוד, שבמידות התיבה הרומזים לענין השכינה המגנת על ישראל, נרמזו בהם גם מספר שישים רבוא נשמות ישראל, שאין שכינה שורה בפחות ממספר זה כמו שאמרו בבראשית רבה (עד, יז), וביאר רבי מאיר יחיאל מאסטורובצה בספר אור תורה (פ' נח, ד) חשבון זה, שהנה ארבעה בני אדם יכולים לישיב באמה אחת, כמו שאמר רבי יוחנן במסכת עירובין (בדף נג ע"א) שכאשר הם למדו תורה מפי רבי אושעיא היו הם יושבים ארבעה באמה, ושם במסכת עירובין (דף מח ע"א) אמרו שגובה אדם הוא שלוש אמות, ואם כן נמצא שבמידת שלוש אמות על אמה ניתן להחזיק ארבעה בני אדם, ובעבור שישים רבוא בני אדם צריכים אנו להכפיל מידה זו במאה וחמישים אלף, וזאת היתה מידת התיבה, שהיה אורכה שלוש מאות אמה, ורוחבה חמישים, וקומתה שלוש, וכאשר נכפיל זה בזה יעלה החשבון שהיתה מידתה יחד ארבע מאות וחמישים אלף פעמים אמה על אמה, שהם מאה וחמישים אלף פעמים 'אמה על אמה בגובה שלוש אמות', וכשיעור המחזיק שישים רבוא בני אדם, כמנין נשמות ישראל.

רבו תם	צאת שבת	כניסת שבת	זמני השבת
19:20	18:40	17:30	ירושלים:
19:16	18:38	17:48	בני ברק:
19:17	18:39	17:49	חיפה:
19:19	18:40	17:50	באר שבע:

לפניות והקדשות

מוקד טלפוני 03-3765444
זמין בימים א'-ה' בין השעות 9:00-20:00
דוא"ל: contact@hayanuka.com
לקבלת הגליון במייל:
gilyonot@hayanuka.com

י"ד להועיל: בנק מזרחי טפחות סניף 417 | מס' חשבון: 521025

ואלה יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת:
גאולה בת דינה,
ראו דור דרור בן רוגית.

תורת שלמה

מאמרים משיעוריו הענפים
של רבנו שליט"א

"ברוך אתה בבוואך" חלק ב'

משיעור יום א' כ"א אייר תשע"ב

א

אחרי (דף נט ע"ב). וזהו 'שאל אביך ויגדך, זקניך ויאמרו לך', 'שאל' הוא החכמה, ו'זקניך' הוא קנין החכמה בשלמות, שנכללים בשורש החכמה, והם זקני וחכמי ישראל שהם שורש לחכמת כל ישראל, וכמו שפרש"י ש'זקניך' אלו החכמים, וכמו שאמרו במסכת קידושין (בדף לב ע"ב) ש'זקן' הוא זה שקנה חכמה.

והחילוק בין האב לזקנים הוא, שהאב יכול ליקח בנו ולהראות לו בעיניו, והוא ענין שבת שחרית, שהאדם מתעלה ורואה בעיניו שעולם מתוקן הוא כאשר יש בו גילוי מלכותו יתברך שמו, וכענין שביאר זאת אונקלוס בתרגומו 'שאל אבון ויחיו לך', שהוא ענין הראיה, כי החכמה היא בראיה, וכענין שכתוב (בראשית ג, ז) 'ותפקחנה עיני שניהם' ופירש רש"י שעל שם החכמה נאמר. ו'זקניך ויאמרו לך' הוא ענין השמיעה, כי קבלת החכמה מהזקנים הוא באמירה ושמיעה, ולא בראיה. כי כאשר הולך אדם אחר עיניו ואינו נסמך על הזקנים באמונת חכמים, אינו יכול להשיג את קנין החכמה ולצאת מהעולמות הנחרבים, ומהתוהו ובוהו המושרשים בו. כי מחטאו של אדם הראשון ואילך מעורבת ראיית האדם בדין, והרי זה כענין הכתוב 'שאל אביך ויגד לך', ש'ויגד' הוא לשון קשה כמובא במכילתא (יתרו, מס' דבחדש פ"ב, והובא ברש"י שמות יט, ג), ומצד הדין והגבורה, אבל בשמיעה יהיה האדם יכול לבוא לכדי תיקון, כי כאשר הולך הוא אחר השמיעה לחכמים הרי זה כנגד הזקנה והרחמים הגמורים, שהוא בדרך 'אמירה' שהיא לשון רכה וגילוי רחמים, כמובא שם במכילתא.

ודרך הזקנה וגילוי הרחמים הוא כהארת השבת בשעת המנחה, שבזה אין לאדם את גילוי החכמה בדרך ראיית עיניו, אלא בשמיעת אוזניו, שהוא התפיסה באמונת חכמים המגלים לאדם מהו הרצון האמיתי שצריך לרצות. ולכך בשבת במנחה צריך להתבונן על הרצון, שאחר שהשיג החכמה והזיכרון באמיתות מציאות ה' יתברך וחיידוש מעשה בראשית, צריך לבוא לרצון אמיתי, שאת אלו הרצונות מגלים לנו החכמים מוסרי התורה לאמיתות מדור לדור, שמשיגים הם את עומק רצונו יתברך שמו, שכל בר ישראל בכל מדרגה יקח דבר לחלקו להביא לכדי תיקון העולם וְהַשְׁבֵּת המלכות אליו יתברך שמו, כי לכל בר ישראל בכל מדרגה שתהיה יש חלק ושייכות בזה.

ג

כי נוהג שבעולם, שכאשר יש לאדם התעלות חפץ הוא ליקח דבר וריוח לעצמו בעולם הזה ובעולם הבא, אבל את ה' ב"ה והשכינה הקדושה שוכח הוא בגלות חלילה. וזהו שצווח הכתוב בהמשך שירת האזינו 'בהנחל עליון גויים בהפרידו בני אדם, יצב גבולות עמים למספר בני ישראל', שיזכור שכאשר לוקח השפע לעצמו בלבד, אין תכליתו טובה, וכפי שפירש רש"י שם ש'בהנחל עליון גויים' הם דור המבול, שכאשר השפיע להם ה' ב"ה שפע ולקחוהו לעצמם, גרמו לעצמם שנשטפו, ו'בהפרידו בני אדם' הם דור הפלגה שהפיצם הקב"ה על פני כל הארץ.

והכל הוא 'למספר בני ישראל', שכל מה שעשה וגילה הקב"ה מציאותות ותוקף מלכותו לעיני האומות, הוא בכדי שיהיו ישראל יכולים לבוא לכדי גילוי, ותתברר דעתם והכרתם במציאות מלכותו יתברך שמו מתוך דרך מתוקנת ושלמה. וכפי שהוציא הקב"ה את ישמעאל מאברהם בכדי שיהיה יצחק יכול לצאת לבדו, וכן הוציא את עשיו מיצחק בכדי שיהיה יעקב יכול להפרד מזוהמתו של עשיו. וזהו 'יצב גבולות עמים למספר בני ישראל', שנתן הקב"ה לאומות את מקומם בכדי שיהיו ישראל יכולים לצאת לבדם ולגלות מלכותו יתברך שמו, ששורש האומות הוא מהעולמות הנחרבים, אבל לאחרים יצא עולם מתוקן, שהם האבות הקדושים וכל זרע ישראל.

וזהו 'כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו', כי כל החלק של ה' ב"ה, שהוא ענין תפילת מוסף כאמור, הוא תלוי ב'עמו' ישראל, והכל הוא כדי לבוא לבית המקדש השלישי, שהרי פירש רש"י ש'יעקב חבל נחלתו' הוא יעקב שלישי שבאבות, ומשולש בזכויות, היינו שהכל מכוון על בית המקדש השלישי, שהוא העולם המתוקן בעיני ה' ב"ה, ובו כבר לא יהיה ענין 'בונה עולמות ומחריבם'.

וזהו 'ימצאהו בארץ מדבר, ובתוהו ילל ישימון, יסובבנהו, יבוננהו, יצרנהו כאישון עינו', שעל אף שנמצאים בגלות, שהוא ה'מדבר', מקום הסטרא אחרא, כמובא בזוהר וישלח (דף קעח ע"ב), 'ובתוהו', שהוא

תכלית ומטרת כניסת האדם לעסק התורה וקיום המצוות הוא שיבוא מתוך כך להארת החכמה ויזכה לענין ההלל והשבח, ולזה צריך הוא להמשיך את דרך ההלל והשבח גם בכל שאר המדרגות, ובכל הבריאה כולה. כי הנה החכמה היא תרי אלפין, כענין הכתוב 'ואאלפך חכמה', שהם חכמה תתאה וחכמה עלאה, ובעבודה זו שמתחדש האדם בכל שעה בהכרת מציאות ה' ב"ה וחיידוש מעשה בראשית, מאירה בו האות אל"ף שמצד החכמה תתאה, ועדיין אין זה עיקר שפע אור החכמה, כי עיקר תוקף הארת החכמה הנקראת 'קודש' היא בשבת הנקראת 'קודש', כמו שכתוב על השבת (בשמות לא, יד) 'כי קודש היא', שמאיר בה חכמה עלאה. כי שבת היא 'זכר למעשה בראשית', שהיא הידיעה מחידוש העולם ואמיתות מציאות הבורא ב"ה. ולכך בשבת קודש שמאיר בה אור החכמה ביתר שאת, נמשך אור החסד עד שכל ישראל משבחים ומהללים לה' יתברך בתורה ותפילה, ואף בגשמיות מתגלה החסד בקדושת סעודות השבת.

ודרך העבודה בשבת קודש היא להשיב האמונה והדעת לדרך אמיתות גילוי רחמיו וחסדו יתברך שמו על האדם, כי אז מאירה החכמה עלאה עד שיכול האדם לתקן מוחו ודעתו בשלמות, ואף כאשר ירד לאחר מכן למדרגת ששת ימי החול, גם אז תשרה עליו קדושת השבת, שהוא תיקון המוחין, שתהיה כל עבודתו בימי החולין מתוך ידיעה מאמיתות מציאות הבורא ומתוך שבח והלל לפניו יתברך שמו.

כי מתקיים אז באדם הנאמר בשירת האזינו (דברים לב, ז) 'זכור ימות עולם, בינו שנות דור ודור', שהוא כנגד זכור ושמור, ש'זכור ימות עולם' הוא כנגד 'זכור' והחכמה, ו'בינו שנות דור ודור' הוא כנגד 'שמור' והבינה. שבליל שבת מגלים אנו את ההתבוננות באמיתות מציאות ה' ב"ה ומעידים על חיידוש מעשה בראשית, ונעשה צימאון אליו יתברך בכל הבריאה, והוא כנגד הבינה והאות ה' וההתבוננות, וכענין הכתוב 'בינו שנות דור ודור', שהוא כנגד עולם הבא, כפי שפירש שם רש"י שהוא בכדי להכיר להבא, שיש בידו יתברך שמו להיטיב לכם ימות המשיח ועולם הבא. וזהו כנגד 'שמור', שהוא ציפיה על העתיד, וכענין הכתוב (בראשית לז, יא) 'ואבינו שמר את הדבר' ופירש רש"י שהיה ממתין ומצפה מתי יבוא, כי מתוך האמונה בחידוש מעשה בראשית שלעתידי לבוא, מכירים בגדולת ה' יתברך להאיר בנו החסדים, ובאים לשבח ולהלל לפניו.

ובשבת בבוקר עולים עוד עד החכמה, שהיא כנגד 'זכור' והאות י', כמו שכתוב 'זכור ימות עולם', שהוא המשכת הזכירה בה' ב"ה גם לימות החול, היינו גם למקום ששת ימי החול שהם קודם יום השבת, ומצד התוהו ובוהו וענין 'בונה עולמות ומחריבם', שהם המדרגות שקודם תיקון מעשה בראשית באור החכמה והחסד, והם הרשימו מדור המבול ודור הפלגה וכל הדורות שמרדו בה' ב"ה. כי מתוך הארת החכמה נעשה ביטול לכל הרע וגילוי למלכות ה' ב"ה, כי על ידה מתגלית המלכות והיראה, כמו שאמר הרע"א מהימנא בזוהר פנחס (דף רנח ע"א) 'אבא יסד ברתא'.

כי אין די בעבודת 'ליל' השבת, שהוא ענין השמירה וההתבוננות באמיתות מציאות ה' ב"ה, אלא צריך שיבוא גם לידי עבודת 'יום' השבת, שהוא החכמה עלאה, להמשיך הזיכרון באמיתות מציאות ה' לכל הבריית ולכל הדורות. כי אין העיקר להתענג על התורה מתוך ש'מכיר ומשיג' במציאות ה' וגדולתו וגילוי מלכותו, אלא העיקר הוא לראות מה יכול האדם 'לעשות בפועל' כדי שיהיה לה' יתברך תענוג ונחת רוח בעולם, שלזה צריך לתקן הכל, ולהביא לגילוי מלכותו יתברך שמו בעולמות כולם ובדורות כולם.

ותכלית העליה בענין החכמה בשבת קודש היא בתפילת מוסף, שהיא כולה צמאון ותפילה לתכלית זו. ולכך צריך לעורר עצמו בהגיעו לתפילת מוסף להשתוקק ולרצות מעומק ליבו החלק של ה' ב"ה, שיהיה גם הוא שלם, שהוא 'גילוי דעת' שאין חפץ הוא לשמר לעצמו את הארת השבת קודש, אלא רצונו בתיקון הבריאה כולה, ושיהיו כל הששה ימים נכללים בשבת קודש, ויבואו הדורות כולם למדרגת בית המקדש השלישי, וישבחו ויהללו לפניו יתברך שמו בכל דבר וענין ובכל עת ורגע.

ב

והחכמה היא כנגד האב כמובא שם בזוהר פנחס (דף רנח ע"א), ושורש החכמה היא בזקנים הקודמים לאב. כי הזקנה שהיא כנגד מידת אריך אנופין היא שורש ומקור החכמה כמובא בזוהר חדש

כענין יום השבת, שהיא מקור הברכה לכל השפע של ימי החול כמובא בזוהר בשלח (דף סג ע"ב). והענין הוא, שבשבת קודש הוא יום התגלות הכתוב 'חלק ה' עמו', כי אז רואים שאין תכלית ומטרת האדם למלך, אלא כל תכליתו ומטרתו היא רק להלל ולהמליך את ה' ב"ה, ולכן אין מתפלל אז האדם על צרכיו כמובא בירושלמי שבת (פס"ו ה"ג), אלא מגלה את אמיתות מציאותו יתברך שמו, ומשבח ומהלל וממליך את ה' ב"ה, שכן הוא עולם מתוקן ונאה לפני ה' יתברך.

ו

וההתבוננות של החכמה, שהיא זקנה, הוא מה שכתוב (בבראשית כד, א) "ואברהם זקן בא בימים", שעל אף שהיה אברהם בן מאה שנה ולא היה בנמצא איזו בריה שתתן לו תקוה שיהיה יכול להוליד, והיה נראה לעין כל שאין לו אחרית ותקוה שיהיה יכול לשמוח בה ולהלל בה את ה' יתברך, אבל מעיד הכתוב שזכה אברהם לזקנה דקדושה, שהיא קניית החכמה ושרשה כאמור, וזכה לבוא בימים, שהמשיך את גילוי החסדים, וכענין הכתוב 'חסד אל כל היום', עד שנגלה לעין כל עוצם ישועות יתברך עימו.

וסוד הענין הוא מה שנתנבא ישעיהו (כט, כב) על ישועות ישראל באחרית הימים, אשר ישיגו ויכירו במציאות תוקף מלכותו יתברך שמו ועוזו נוראותיו, ופתח בראשית דבריו ואמר "כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם". כי יעקב הוא 'חבל נחלתו', שהוא בית המקדש השלישי כאמור, והוא אשר 'פדה את אברהם' ונתן לו תקוה ואחרית טובה. כלומר שלימדנו לדורות, שצריך אדם להאמין בביאת המשיח בכל איבריו וגידיו, עד שיזכה לזקנה דקדושה, באופן שמה שיתן לו את התקוה הוא ההכרה והידיעה שבדאי יתקן ה' ב"ה את הכל, ומתוך כך יהלל וישבח את ה' ב"ה גם ממקום שהוא כענין 'אברהם אינו מוליד'. כי אצל ה' ב"ה הכל אפשרי, וכאשר יזכה ויכיר ויגלה וידע את אמיתות מציאותו יתברך שמו, ויגלה בזה את האלהות לעין כל, בוודאי הוא גילוי שמעל הטבע, ומציא ה' ב"ה את האות ה' והיה 'אברהם מוליד', עד שיזכה ליעקב, שהוא ענין בית המקדש השלישי.

כי התקוה, שהיא חכמה שמצד הקדושה, היא חכמה מעל הטבע, שיודע שה' ב"ה יכול בכל רגע לבקוע המציאות כולה ולגלות אורו של משיח וגאולת ישראל, ויגלה את משיח בן יוסף אשר יכלה הקוצים והמסתרים את אלהותו יתברך, עד שיכלה כל הסטרא אחרא מהעולם. ומשיח בן יוסף הוא ענין 'ששת ימים', שהוא ענין האות ו' שמצד מידת היסוד ויום השישי, והוא יתחבר ויתאחד עם משיח בן דוד שהוא מצד המלכות והמידה השביעית, על ידי סוד ענין בין השמשות, שהוא סוד ענין משיח אמצעי אשר נרמז בשמשון, שהוא יכול כל הששה ימים והבריאה כולה בתוקף הארת השבת קודש.

ז

וזוהו 'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה' (בראשית כח, י), שראשית התגלות ענין יעקב, שהוא בנין בית המקדש השלישי, יהיה מתוך שיצא יעקב וילך חרנה, שהוא התגלות משיח בן יוסף אשר ילך למקום חרון אף ה' ויכלה כל הסטרא אחרא. כי משיח בן יוסף הוא מסטרא דגבורה, שמתלבש בלבוש הגבורה לנקום את נקמת ה', וכענין שכתוב בזה בישעיהו (סג, ב) "מדוע אדום ללבושך".

וזוהו 'ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש' (בראשית שם, יא), שלבוא לענין ה'מקום' ובנין בית המקדש השלישי, צריך לענין משיח האמצעי שבסוד שמשון אשר יחבר ויאחד את משיח בן יוסף למשיח בן דוד, שהוא סוד בין השמשות, כנרמז בשמו שמש-ון, שהאות ו' היא כנגד היום, והאות נ' כנגד מידת מלכות שמצד הלילה, והוא המקשר את ששת הימים לליל השבת, שהוא התגלות משיח בן דוד שהוא השביעי.

ובזה תתגלה תוקף אלהותו יתברך לעין כל, וככל המשך הפסוקים שם (בריש פרשת ויצא), שהם פסוקים של גאולה, שאמר יעקב "אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך, ונתן לי לחם לאכול, ובגד ללבוש, ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלהים. והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים". שמתוך שישמור אותנו ה' בדרך ובגלות, שהוא שמירה והגנה שלא לטעות, שמוכרח לכך בכדי לקבל את השפע, בכך נבוא לכדי 'לחם לאכול', שהיא התורה שאמר עליה הקב"ה (במשלי ט, ה) "לכו לחמו בלחמך". היינו שכל תורתנו ועבודתנו יהיו מוגנים ושומרים וחתומים, ומתוך כך נזכה לענין 'בגד ללבוש', שהוא לבוש הגבורה של משיח בן יוסף, ויתקיים בנו 'ושבתי בשלום אל בית אבי', ש'אל' הוא המשכת החסדים, וכענין הכתוב 'חסד אל כל היום', ו'בית אבי' הוא דרך המשכת החכמה, וכענין הכתוב 'שאל אביך ויגדך', היינו שתבוא כל הבריאה לשלמות ההלל וההודיה לה' ב"ה, ובזה יבנה בית המקדש השלישי שהוא כנגד 'יעקב חבל נחלתו', וכמו שנדר יעקב 'והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים'.

העולמות הנחרבים, שהוא 'ליל ישימון', מקום היללה והשממה, עם כל זאת הלא ישראל מהללים ומשבחים לה' ב"ה וממשיכים את השפע עם שמירה והגנה, וזהו 'יסובבנהו', שהם ענין עמוד אש וענן שהקיפו וסובבו וחתמו את ישראל לשמרם מכל רע ונזק, וכן 'יבוננהו', שהוא ענין ההתבוננות באמיתות מציאות ה', ועל כל זה 'יצרנהו כאישון עינו', שהוא ענין ההתקשרות בחכמה ובראיה, וכענין 'שאל אבוכ ויחיו לך'.

אבל העיקר הוא להמשיך החכמה משורשה, שזהו על ידי השמיעה והאמונה בחכמים. וזהו 'כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף', שהוא גילוי התורה במעמד הר סיני שנגלה אז הקב"ה לישראל כזקן מלא רחמים כמובא במכילתא (יתרו, מס' דבחדש פ"ה). וזהו כנגד מדרגת השמיעה, וכפי שהרבה משה להזהיר את ישראל בפרשת ואתחנן שלא ישכחו הקולות שראו ושמעו במעמד הר סיני, שזהו מתוך השמיעה וההליכה אחר החכמים, שבזה תלוי דרך היראה והקרבה לבורא ב"ה לדורות עולם, שכל עיקרה אינה אלא להביא לגילוי מלכותו יתברך שמו בכל העולם, וכבנין בית המקדש השלישי.

ד

ומתוך ההתכללות בחכמה כאמור, שכל תורתו ותפילתו של האדם באים מתוך שבח לה' ב"ה ולא מתוך כפי ויללה, בזה כולל את הששה ימים בשבת, ונעשים כל ימיו לחסדים, ומתקיים בו הכתוב 'חסד אל כל היום'. ועל אף שאנחנו בגלות ובענין 'תוהו יל ישימון', אם יתפוס ויחזיק האדם בדעת ודרך זו, יהיה יכול לצלוח הכל ולהחזיק מעמד עד ביאת משיח, ויתקיים בו 'יצרנהו כאישון עינו, כנשר יעיר קנו וגו'.

כי כאשר יש לאדם דעת זו ודרך זו, אינו נפרד מה' ב"ה לעולם, ואין מתקיים בו 'בהפרד עליון גויים', כי אף אם נכשל חלילה, מוצא מיד את הדרך לשוב ולהיות סמוך אצל ה' ב"ה. כי כאשר מחפש במה להלל את ה' יתברך תמיד, שמח הוא על עצם הידיעה והבושה מן החטא (שהרי יש אשר חוטא ואינו בוש בזה, ואין הדבר כואב לו כלל), ומתקיים בו 'כי חלק ה' עמו', ומתוך שמשבח לה' נמשכים החסדים לליבו, שבו הם המידות והימים, ומתממקות הגבורות שבלבו שעל ידם בא לידי ריחוק, ושוב אינו חוטא. ולעומת זאת, כאשר בא מתוך החטא לבכי ויללה שאין בה חיבור לה' יתברך, אינו ממתק הגבורות שבלבו, ושוב יכול לבוא לידי ריחוק.

ולכן אי אפשר באמת להחזיק ביהדות ללא הלל ושבח לה' יתברך. כי זהו כלל, שלכל אדם יש גבורות בלב שעל ידם מגיע לידי גבהות וחטא, ואינו יכול לבסמם ולמתקם אלא מתוך המשכת שפע הברכה, שהם החסדים הנמשכים על ידי ההלל והשבח לה' יתברך על עצם מה שהוא קיים ונברא, ומה שלא נעשה גוי, ועל עצם כך שהוא חותר ומחפש אחר כל דבר שבקדושה. ולכן כיון שנמצאים בגלות אי אפשר להחזיק מעמד בדרך היהדות ללא דעת זו, כי כאשר אינו בדעת של שבח והלל לה' יתברך, גוברים הגבורות שבלבו כאש, עד שנופל בחטא. ואחר החטא נכנס לבכי ויללה, ומקשה עוד את ליבו וישוב לחטא, אבל כאשר מוצא מקום בו יכול הוא להמשיך ולקיים דעת זו ולהלל את ה' ב"ה, ימתק הגבורות שבלבו ולא ישוב לסורו. ולכן היו הלוויים מנגנים ומהללים בבית המקדש לה' יתברך, שכאשר היה בא אדם להקריב הקרבן ולהתוודות, היה יכול מתוך כך לשוב בתשובה כראוי, מתוך דרך השבח וההלל, והיה ממתק הגבורות שבלבו ושב לחלקו יתברך בתוקף ועוז, כמובא בספר ברית מנוחה (דרך ב, כפי שביאר זאת המאור ושמש בפ' קרח).

ה

וזוהו 'חלק ה' עמו', שחלקו יתברך שמו נמצא אצלנו עם ישראל, וצריכים אנו להשיב אותו אלינו. וזהו המשמעות של תשובה, שאין אנו חפצים בשלמות של עצמנו, אלא רצוננו להשיב לה' כל חלק שנפגמה בו מלכותו יתברך שמו למקומו ושורשו, ולשוב להאירו. וזאת אין יכול האדם אלא כאשר יודע ש'חלק ה' עמו', ושאינו יכול לגלות בליבו שצריך הוא להשיב לה' ב"ה את חלקו אלא רק כאשר ימתק הגבורות במידות ובימים שבלבו, שיאיר את הימים להיות כולם חסדים, וכענין הכתוב 'חסד אל כל היום', עד שירצה להשיב כל חלקי מלכותו יתברך שמו שנפגמו בדור המבול ובכל הדורות, וכענין הכתוב 'בינו שנות דור ודור', כי בכדי להביא לימות המשיח צריך לתקן הכל. וזהו מתוך שתתפשט דעת החכמים והזקנים בכל העולם, שזהו 'שאל זקניך ויאמרו לך'.

והעיקר הוא שיזכה לאות ב' שהיא ה'ברכה' ויצא מכלל 'ארור' לכלל 'ברוך'. שבכל פעם שמתחיל ונכנס בעבודת ה' יחזור ויתבונן באמיתות מציאות הבורא ב"ה, וימצא דרכים להללו ולשבחו ולפארו ולרוממו, ויקיים 'ברוך אתה בבוך'. שבכל פעם שנוכנס בעבודת ה', שהוא כמה וכמה פעמים בתפילה או בלימוד אחד, יכנס עם התבוננות זו. ובזה ממילא יזכה לברכה ושפע בפועל ובהתגלות, כי אז הוא

תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א

להארת מדרגת אברהם אבינו ע"ה

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲבִי אֲבֵי הָרַחֲמָן, מְלֵא רַחֲמִים. זְכַנְי לְהִיּוֹת כְּמוֹ אֲבִרָהָם אֲבִינוּ, וְזַכְנֵי לְהֶאֱמִין בְּךָ יִתְבָּרַךְ שְׁמֶךָ, וּלְגִלּוֹת אֶת אוֹר הָאֱמוּנָה לְכָל הָעוֹלָם כָּלֹ, בְּאֶפְסָן שֶׁתִּכְלֶה קִלְפֹת הָמָן עִמְלָק מִן הָעוֹלָם, וְיִדְעוּ הַכָּל אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שְׁמֶךָ.

אֲנִי אֵיל רַחֲמָן, עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, עוֹרֵר עָלֵינוּ כְּחוֹ וְזִכְוֹנוֹ שֶׁל אֲבִרָהָם אֲבִינוּ, וְזַכְנֵי לְשְׁלוֹם, שֶׁהוּא עֵנֶן הַשְּׁלָמוֹת, וְתַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּזְכָּה כָּלֹנוּ בְּכַחוֹ לְתִקְוָה אֲרַבְּעַת רִגְלֵי כֶּסֶף שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא הַיְסוּדוֹת הַפְּגוּמִים הַנִּמְצָאִים בְּאַרְצָךְ, וּבְזֶה יֵאִירוּ לָנוּ בְּעוֹלָם צְרוּפִים טוֹבִים שֶׁל בְּרָכָה מִהֶאֱוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמֶךָ הַנִּיֵּה בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא בְּרָאשׁ כֶּסֶף שְׁלֹמֹה הַנֶּעֱוֶץ בְּשָׂמִים. וְיֵהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁנִּזְכָּה לְנִצְחוֹן שֶׁל אֲבִרָהָם אֲבִינוּ עַל הַיְסוּדוֹת, שֶׁיְהִי כָל אֶחָד שְׁלֵם בְּמִדַּת הַחֶסֶד, וְיִחְשַׁב תָּמִיד רַק טוֹב, וְעַל יְדֵי זֶה תִּשׁוּב וְתִרְפָּאנוּ וְתִפְקְדְנוּ לְטוֹבָה, אֲמֵן נִצַּח סֶלָה וְעַד.

חשי"ב דבר

יסודות ואבני דרך מתורת מו"ר שליט"א

האם יש איסור קול באישה ערוה בתוכנות הבינה מלאכותית של ימינו?

סיפר רבנו שהוא נשאל פעם מרב אחד, במה שמצוי היום שעושים פרסומות ושאר דברים על ידי בינה מלאכותית, ולפעמים משתמשים בקול הדומה לקול אישה, אם יש בזה משום קול באשה ערוה. וביאר רבנו הצדדים, שהנה אמר שמואל במסכת ברכות דף כ"ד עמוד א' שקול באשה ערוה, ולכך אסור לברך כנגדה כמבואר בשולחן ערוך אורח חיים סימן ע"ה בסעיף ג', אלא שבקול היוצא מהבינה המלאכותית, יש לדון אם מאחר שאין הקול של אשה ממש אין בזה איסור. והשיב על כך רבנו, שבשאלות ותשובות מהר"ם שיק חלק אבן העזר בסימן נ"ג כתב שלא שייך קול באישה ערוה אלא במכיר האשה, אבל בשאינו מכיר אין בזה איסור, וראיה לזה ממה שאמר רב יצחק במסכת מגילה דף ט"ו עמוד א' שכל האומר רחב רחב מיד נקרי, והוא שידעה ומכירה, הרי שרק במכירה יש לאסור, כי אין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות, וכענין שאמר רבה במסכת סנהדרין דף מ"ה עמוד א' שהנסקלת ערומה לא חיישין להרהורא בה, שהרי היא נהרגת, ואף לא באחרות, שקבלה היא בידו מרבותיו, שיצר הרע שולט רק במה שענינו רואות, וזהו אפילו כאשר ראה אותה פעם אחת, שכבר שולט בו היצר הרע כלפיה, כמו שכתבו התוספות בסוטה דף ח' עמוד א' דיבור המתחיל 'גמירי', אבל בשלא מכירה כלל אין איסור קול באישה ערוה, ובשאלות ותשובות בית שער חלק אורח חיים סימן ל"ג כתב להוכיח כן גם ממה שאמר רב פפא במסכת עבודה זרה דף כ' עמוד ב' שאסור להסתכל בבגדים צבעוניים של אשה כאשר הוא מכיר בעליה, ופירש שם רש"י שמתוך שמכיר האשה הוא זוכר אותה ומהרהר אחריה. ואם כן לדבריהם, בודאי שבקול של בינה מלאכותית אין איסור 'קול באשה ערוה', שהרי היא איננה אשה אמיתית שיכול האדם להכיר אותה, ואם כן אין לאסור זאת.

והוסיף רבנו, שיש לצרף לזה עוד את דעת הבית שמואל באבן העזר סימן כ"א סעיף קטן ד', שמה שאמרו 'קול באישה ערוה' בעת התפילה הוא רק באישה נשואה ולא בפנויה, וכן דעת הפרי מגדים באורח חיים סימן ע"ה במשבצות זהב סעיף קטן ב', והחתם סופר בתשובה בחושן משפט סימן ק"צ, ואם כן הקול שבבינה מלאכותית בודאי אינה של אשה נשואה, ואין בזה איסור. ועל אף שאין סומכים על זה לכתחילה, כי העיקר להלכה כדעת הבאר שבע בקונטרס באר מים חיים סימן ג' שהעלה להחמיר בזה, והעתיק דבריו בכנסת הגדולה באבן העזר סימן כ"א בהגהות הטור סעיף קטן ד', מכל מקום יש לצרף דבריהם, ובפרט שבבינה מלאכותית אין הקול של אשה ממש, אלא הוא קול מלאכותי, ולדעת הציץ אליעזר בחלק ה' סימן ב' יש להתיר אפילו בקול של אשה הנשמע מהרדיו שמאחר ועובר דרך גלי הקול הוא קול מלאכותי שאין לאסור בו, ואם כן אין בזה דין של קול באשה ערוה, אמנם סיים רבנו, שאם זה מביאו להרהורים רעים בודאי יש לאסור, ולא ישמע מה שיביאו לידי הרהור חס ושלום.

סיפור לשלחן שבת

כאשר דיבר פעם רבנו הגאון הינוקא שליט"א ממעלת זיכוי הרבים, ובפרט בכתובת ספרים, שבעבור זה ניצול האדם מכל מיני גזרות קשות, סיפר בזה מעשה נורא המובא בספר קב הישר פרק י"ח מהגאון רבי אברהם בן רבי יהודה מקרעמיניץ שחיבר ספר 'חיבורי לקט' על הנ"ך, והוא סיפר מה הביאו לחבר הספר, שפעם אחת הוא היה חולה מאד ושכב על ערש דוי עד שממש נראו בו סימני גסיסה והתכוונו קרוביו למותו, ולפתע השתנו פניו לטובה והוא חזר לרפואה ולחיים. וסיפר אז רבי אברהם, שבעת שכבר עמדה נשמתו לצאת ממנו, ראה אדם נמוך העומד לפניו עם נר דולק, ולפתע כבה הנר וכהרף עין חזר ודלק, וכאשר השתומם רבי אברהם לפשר המחזה, השיב אותו האדם, שהנר רומה לנשמתו של רבי אברהם, ומה שכבה הנר בא לרמוז שבאה שעתו לעזוב העולם, ומה שחזר הנר ודלק כהרף עין בא לרמוז שנמתק דינו ונתבטלה הגזרה ותהיה לו רפואה. כי בא דינו לפני בית דין של מעלה, ולבסוף התגברו מליצי הזכות במשפטו וקבעו בבית דין של מעלה להוסיף לו ימים ושנים בעולם הזה מפני שעתיד הוא עוד לזכות הרבים. ומסר לו אותו האדם סימן לזה, שבעוד שלושה ימים הוא יקום מחוליו, וזה היה שלושה ימים קודם חג השבועות, ואכן ביום ראשון של חג השבועות קם רבי אברהם מחוליו והיה כלא היה, ולזה אזר רבי אברהם מתניו לחבר הפירוש על הנ"ך.

הנהגות וסגולות

סגולות ועצות ייחודיות שנלקטו מתוך שיעורי רבנו שליט"א

הנהגת זמן התפילה

ב. אמר רבנו, שרבי שאול דוויק הכהן היה מתפלל תפילת שמונה עשרה עם כל הכוונות במשך שמונה דקות ולא יותר, כדי לא לגרום לטורח ציבור. וגם הגאון הרגוצ'בי, רבי יוסף רוזין זיע"א, היה נוהג להתפלל במהירות ובכוונה, וכאשר היו מאריכים בפיוטים וכדומה היה דופק על השולחן בחזקה ומורה לחזן למהר בתפילתו.

א. כשנשאל רבנו אם יש להתפלל במהירות, או לאט, השיב רבנו, שהכל לפי מה שהוא אדם, אלא שיש לדקדק בזמן התפילה להתרכז במילים, ואם יאריך האדם יותר מדאי בתפילה, מי ערב לו שלא יתערבבו במוחו מחשבות זרות שאינם מענין התפילה, ולכך ראוי להתרכז ולהתפלל כראוי, וכשירצה להאריך בתפילתו יאריך, וכבר אמר רבי יוחנן (ברכות כא. וירושלמי ברכות פ"א ה"א) ולוואי יתפלל אדם כל היום כולו.